1e Jaargang, nummer 47, 1 december 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Bespreking de Saambinder 1974, en De opvoeding der kinderen - Geen olie geven aan de dwaze maagden

---

BESPREKING DE SAAMBINDER 1974

De predikant Lamain begint bij de aanvang van de Saambinder van 1974 te prediken dat God een jaloers God is die niet de plaats in ons deelt met iemand anders. Ook niet met ons eigen ik. Onze eigen gestaltes en bevindingen dienen weg te vallen. God moet de hoogste plaats in ons hart innemen. Een radicale boodschap, zoals we van W. C. Lamain (1904-1984) gewend zijn.

In die zin laat God een overblijfsel achter van een ellendig en arm volk. Het vlees in zichzelf is verwerpelijk en verdoemelijk. Dat mag de vrome niet vergeten. Lamain stelt dat het volk ellendig en arm is en dat steeds meer wordt. Er moet aan het zelf gewanhoopt worden, geleerd worden van zichzelf af te zien. Zo blijft de genade bij ons, en achtervolgt ons. Het moet ons van de hemel geleerd worden, stelt Lamain. Calvijn noemde de genade een dieper loon en een diepere leiding door God. De mens kan het niet verkrijgen door zijn vlees, maar er is een geestelijke bron in de mens. Hieruit moet de mens zien te leren. (Saambinder, 3/1, 1974)

Dat is een strijd tegen de Romeinse geest van Jupiter, die dit soort belangrijke theologische stukken overslaat en vanuit het vlees heerst. Het zit in ieder mens, en ieder mens moet daarvan loskomen.

Lamain stelt dat de mens moet inzien niet hoe wijs hij is, maar hoe dwaas hij is. De vrome moet zich onderwerpen aan het onderwijs van God. Het vlees zal dat niet doen. In de geestelijke strijd liggen we meer onder dan boven, maar door het wereldoverwinnend geloof mogen wij ogenblikken trappen op de nekken van onze geestelijke vijanden, stelt Lamain. Eenmaal zullen de vromen voor eeuwig de overhand hebben. Voor de arme wereldling die zijn deel heeft in dit leven is er geen toekomst, waarschuwt Lamain. Hij roept de vromen op tot de strijd. Zo begint de Saambinder van 1974. Overal zijn er geestelijke vijanden. Straks zal alles op het nachtslot gaan, stelt Lamain. Nu is het nog niet zo ver. Hij roept daarom op tot bekering. Het hart van de mens is met eeuwige vijandschap tegen God vervuld, dus er moet heel wat gebeuren. Lamain vindt het verschrikkelijk om het te moeten schrijven, dat de mens van nature niets anders begeert dan in de hel te komen. Er is een verdrag gesloten met de hel. Eenmaal zal de mens gedagvaard worden door een heilig en rechtvaardig God, stelt Lamain. Straks zal de deur sluiten, stelt hij.

De Saambinder windt er geen doekjes om, verdoezelt het niet. Het zijn krachtige woorden. Het volk wordt niet in slaap gesust, maar Lamain blaast op de bazuin. Het is oorlog. De duivel wil de zielen van de mens meesleuren. De eigen verkozen wegen zullen in de eeuwige dood eindigen. Terecht noemt Lamain het een droevige boodschap.

Geen mierzoete snoepjes met slaappillen dus. De Saambinder houdt zich sterk en streng en vermaant haar kinderen. Haar waarschuwing kan niet weggeschoven worden, mag niet weggeschoven worden. Ze is niet slap als Eli. Ze tuchtigt haar kinderen. Het is onderdeel van de geestelijke opvoeding.

Stelt u voor als er in 1974 geen bladen zouden zijn geweest zoals de Saambinder. Het zou nog veel erger zijn geweest. Het Woord des Heeren heeft ons niet alleen gelaten. We hoefden niet als wezen op te groeien.

Lamain waarschuwde in 1974 dat de mens van de zonde aan het verschijnen was, steeds meer en meer in het openbaar kwam. Er was nergens geen ontzag of eerbied meer voor. Men was aan het wegzinken in de zonde. Alles riep om het oordeel van verwoesting en verdelging, stelde Lamain. Deze prediker probeerde nog te redden wat er te redden viel. Kunt u zich de wanhoop voorstellen als een ziener zoals W.C. Lamain dit allemaal voor zijn ogen ziet gebeuren, hoevelen werden meegesleurd tot de put van het verderf ? Het is een ondragelijk lijden, en het is een lijden des Heeren, die wil dat een ieder tot behoudenis komt. Het is een ondragelijk lijden om de kinderen die je liefhebt te zien afwijken, gegrepen door de zonde, de leugen volgend, de duivel achterna. Ze vallen voor de aardse verlokkingen en hebben de Heere niet hoog staan. Ze houden er andere meesters op na. Ze zijn ongehoorzaam aan hun geestelijke ouders, waarvan Paulus al profeteerde in de brieven aan Timotheus. Deze dagen zijn

uitgekomen. Het is koud geworden in de harten van de mensenkinderen, bitter koud.

Toen Daniël zijn visioenen had was hij daar ook ziek van. Maar zo hebben wij deel aan het lijden des Heeren. Laten we dankbaar zijn dat in de duistere dagen van 1974 mannen waren gezonden zoals W.C. Lamain. Eert uw geestelijke vaderen en moederen.

Laat ons eten, drinken en vrolijk zijn. Daar gaat het om bij de mens. Lamain stelt dat we in de dagen van Noach zijn, en hij waarschuwt zoals Noach. Hij was een Noach voor deze tijd. De zondvloed was aanstaande. Hij rouwt over de afgedwaalde kinderen.

De mens was Jupiteriaans verlicht geraakt, aan de drugs. Het Woord des Heeren was verworpen. De bijbelse leer van de algehele verdorvenheid en de noodzaak tot bekering was opzij geschoven door de verwende maatschappij. De geest van Jupiter was aan hun harten gehecht. Het menselijk verstand werd als onverdorven beschouwd. De Saambinder wijst op dit verval, slaat de trom en blaast op de bazuin. Er was een slapte in opvoeding en onderwijs aan het binnendringen. Het verval woekerde voort en er werden belangrijke reformatorische grondslagen losgelaten. Er wordt gewaarschuwd tegen ijdel licht dat bedriegt. (Gr. v. Pr.)

De predikant K. de Gier (1915-1999) was inmiddels hoofdredacteur geworden. Hij had het in 1969 van L. Rijksen overgenomen. Hij zou tot 1985 hoofdredacteur blijven. Bij de aanvang van 1974 waarschuwde K. de Gier tegen de opkomende machten van wereldgezindheid die steeds sterker werden. Hij geeft ook een overzicht over 1973, en vermeldt dat er twee gereformeerde gemeentes zijn bijgekomen, namelijk in Lelystad en Oostvoorne.

De Saambinder roept op om de wil van het vlees los te laten. Kinderen moeten opgroeien in een wereld die voluit in opstand is tegen God. Er is een andere wet in de wereld die rechtstreeks tegen de geboden des Heeren ingaat, stelt de Saambinder. Er wordt veel geschreven, stelde de Saambinder, maar waar is de godsvrucht ? Daarom roept de Saambinder op om te bidden voor leiding en bekering. De Saambinder roept om tot ernst in het opvoeden van de kinderen in een wereld als deze. Gerechtigheid en waarheid moeten we beoefenen naar onze kinderen en naasten toe. De Saambinder stelt haarzelf hiertoe moederlijk op.

De Saambinder in 1974 roept op tot zelfonderzoek, om niet mee te veranderen met de wereld, want die is aan het experimenteren, en ze weten niet waar ze heengaan. We moeten de achtergronden van deze veranderingen doorgronden, en vast blijven staan op de geleerde inzettingen des Heeren. De Saambinder stelt dat dit niet om de dode letter gaat. Daar moeten we ook verre van blijven. De Saambinder waarschuwt ook voor indringers in haar eigen kringen.

De predikant Chr. van Dam (1893-1976) roept op om de verdraagzaamheid en lankmoedigheid van God te bewonderen, want die draagt de gehele wereld om de wil der uitverkorenen nog door het Woord. Nu, dat is zeer belangrijk dat hij dit stelt, want wij moeten zo oppassen voor vleselijke verdraagzaamheid, oververdraagzaamheid, die de kantjes er vanaf loopt en de zonde vrij spel geeft. Wij moeten oppassen voor de slappe verdraagzaamheid van Eli die zijn zonen niet tuchtigde, en daarom moeten we naar de verdraagzaamheid en lankmoedigheid van God gaan. Dat is een groot verschil. De verdraagzaamheid van de mensen is tomeloos. Die staan alles toe. Maar God geeft richting en grenzen aan de verdraagzaamheid. Van Dam waarschuwt tegen de machtige en rijke booswichten in deze wereld die in God's ogen ellendig, verwerpelijk en verloren zijn. Zij zullen hun straf niet ontgaan op de dag van de verbolgenheid des Heeren, stelt hij. Hij noemt het gevaar van de zelfbewuste praters, de geestelijke inbrekers die met kleine genade geen genoegen nemen. Zij dulden geen tegenspraak. Dezen zijn ook in de kringen der vromen doorgedrongen. Hij noemt daarom zelfonderzoek belangrijk, want het hart is bedriegelijk. Hij stelt ook dat dit zeer nauwkeurig moet gebeuren. Men moet niet steunen op zomaar gemoedsbewegingen. Men moet oppassen voor valse gerustheid. (10/1, 1974)

De predikant W. Hage (1912-2003) stelde dat er maar weinigen door de poort zouden binnengaan, dat het maar een kleine kudde zou zijn. De poort is eng, en men moet strijden om in te gaan. W. Hage noemt dit de Jakobsladder. De verbreking van de brug tussen God en mens kan nooit genoeg beweend worden en beleden worden, stelt hij. Het vereist eindeloze tranen, en het mag dus niet Jupiteriaans weggeschoven worden. De Romeinse geest zit diep in de gemeente, met hete, ruwe hoofden en koude harten, waarin alles draait om het zelf. Altijd weer is de Jupiteriaanse geest haantje de voorste. Daaruit is de Romeinse wereld opgebouwd, uit brood en spelen. Het is tijd dat die gevaarlijke spelletjes worden achtergelaten. De Heere laat niet met zich spelen.

W. Hage noemt de enge poort de openbaring des Heeren. Die poort is zeer eng, want de openbaringen zijn zwaar. Het laat de zonde zien, en de strijd tegen de zonde. Daarin wordt de oude mens gekruisigd. De heerschappij van de zonde moet afgelegd en bestreden worden. De mens moet het niet eens zijn met de wereld. De mens moet zich niet slap naar de wereld opstellen en geen meeloper zijn. De mens is gelijkvormig geworden aan de

wereld. In die tijd zijn we aangekomen.

De mens wil een geheel andere weg gaan dan de smalle weg, stelt W. Hage. De poort is dus innerlijke zielsovertuigingen over de zonde. Die poort is ook een gezicht van God's gerechtigheid. Het is een poort van grote worsteling, stelt W. Hage, want hier verliest de mens elke grond. Het is een gezicht van goddelijke wraak. God kan geen afstand doen van de geestelijke gerechtigheid. De ziel die zondigt zal sterven. Dat is een bittere pil met vele benauwdheden. Soms zijn er helse folteringen, stelt hij. De psalmist ging hier ook doorheen. Hier moet de mens loskomen van elke vleselijke waardigheid en van eigengerechtige godsdienst.

Alleen op het bed geheel doornat met tranen kan er door de enge poort gegaan worden, stelt W. Hage.

Van Dam wijst op de vele ijdelheden der zorgeloze wereldlingen die rondwandelen op de brede weg richting het verderf. Daarom moeten we ons afzonderen in de vreze des Heeren. Hij wijst daarbij op de hemelvaart van Elia. Ook Elia had te strijden met een zondig en goddeloos geslacht. We leven in dezelfde dagen. (17/1, 1974)

In het kerkblad van de gereformeerde gemeente van Ridderkerk, wat ook in de Saambinder terecht kwam, wordt de Grieks-Romeinse geest besproken waartegen strijd was. Er werden varkens geofferd aan Zeus, de Griekse vorm van Jupiter, en de mens werd gedwongen op deze altaren te offeren. Ze werden gedwongen tot het eten van zwijnenvlees en het offeren tot Zeus, onder Antiochus IV, koning van het Seleucidische rijk, het grootste diadochenrijk, oftewel opvolgersstaat van het Macedonische rijk van Alexander de Grote. De moeder van Antiochus IV was Laodice III. Zijn partner was Laodice IV, en zijn dochter was Laodice VI. Het rijk was in het midden oosten. Ook de Joden werden onderdrukt en bedreigd. Velen stierven aan de martelpaal, en anderen vluchtten. GG Ridderkerk stelde dat de koning hoogmoedswaanzin had. Later kwam Israel onder Romeins bestuur. Zeus was Jupiter. Ze kregen in die dagen te maken met de wrede, hebzuchtige en wraakzuchtige Herodus de Grote. Hij was koning van Judea, maar regeerde bij de gratie van keizer Augustus. GG Ridderkerk noemde deze keizer een heidense vredevorst die door de Heere werd gebruikt om Jezus te laten geboren in de plaats van de psalmist, in de volheid des tijds. Uiteindelijk zal alles dus ten goede medewerken.

Wat een strijd hebben we nog steeds met de geest van Jupiter die de kinderen nog steeds dwingt vlees te eten en te offeren tot hem. Het zijn aardse verbeeldingen, veraardst en verletterlijkt. Wij moeten gaan tot de geestelijke verbeeldingen, van de geestelijke oorlogsvoering en jacht.

De Saambinder stelde dat Alexander de Grote voor godsdienstvrijheid stond. Hij legde de hellenisering niet onder dwang op. Na zijn dood, op 33-jarige leeftijd, streden zijn op macht beluste generaals om zijn erfenis. Tijdens Antiochius III kwam er een verandering in de houding van de Joden naar de hellenisering. Er kwamen steeds meer Griekse steden, en veel Joodse jongemannen vielen voor de Griekse verleidingen en gingen naakt Griekse oefeningen doen, en lieten het Judaïsme steeds meer los. Ze veronachtzaamden bijbelse voorschriften, en vielen voor de Griekse verleidingen van afgoderij. Griekenland was dus de slang in het Joodse paradijs, en later werd die slang Romeins. Met het helleniseringsproces kwam er een Griekse bijbelvertaling. (10/1, 1974)

De Saambinder worstelt met het stuk over de wedergeboorte. De Saambinder waarschuwt voor elke vleselijke voorbereiding tot de wedergeboorte. Het is iets onverhoeds en plotselings, als in een jacht gebeurt het. Het kan niet tegengewerkt worden. Het is als een Damascus-ervaring. Het is niet half-half, maar geheel. Men is wedergeboren, of men is het niet. Er is geen derde weg. (17/1, 1974)

Als de poort dan gesloten is, dan komen de dwaze maagden aan de deur kloppen, maar voor hen zal niet opengedaan worden. W. Hage stelt dat het geroep om de poort te openen geen gebed is maar een eis, een bevel. Het zijn godsdienstige mensen die menen hierop recht te hebben. Ze eisen daarom loon voor hun arbeid. Het zijn mensen die de vorm voor het wezen hebben gehouden, stelt W. Hage. Ze krijgen te horen : 'Ik ken u niet.'

Als ze worden weggestuurd dan moeten ze dus het eisen afleren, en het gebed en smeken leren, zoals de Kanaänitische vrouw die door Jezus werd afgewezen vroeg om de broodkruimels. Zie, voor ons vlees is de deur gesloten, altijd, maar voor het geestelijke leven is de deur open, altijd. Daarom moeten we het geestelijke leven leren en beoefenen.

De dwaze maagden hadden dan wel een godsdienstig leven, maar geen geestelijk leven. 'Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en Gij hebt in onze straten geleerd.' Het waren dus trouwe kerkgangers, stelt W. Hage. De verborgen omgang met de Heere, de bevindelijkheid, was hen vreemd.

Nu, hier is het geheimenis. De Nederduits gereformeerde dogmatiek geeft duidelijk aan dat er ook gevaren zijn in de bevindelijke kringen, namelijk van het je altijd maar zondig voelen. Kaïn kreeg de opdracht om over de zonde te heersen. Calvijn's belangrijkste stukken van zijn leer waren het ontmaskeren van de zonde en het doden van de zonde, dus ergens in het proces van de grootte van de zonde en de doodstaat onder ogen komen krijg je zicht op de vijand en moet je de strijd

gericht aangaan, en niet bij de zonde blijven, want wij mogen niet zondigen. We hebben het dus over verschillende seizoenen die niet uit hun bedding mogen treden, want als er teveel wordt gericht op het zondig zijn ten koste van de strijd tegen de zonde dan kan dat geestelijke pensionering in werking zetten. Dit gedeformeerde proces loopt ook dwars door de bevindelijke kringen heen. In de theologie van Calvijn is de afwachtingsleer de moeder van het ontmaskeren van de zonde en het doden van de zonde, haar twee dochters. De afwachtingsleer is namelijk de timing, de gevoeligheid voor de roeping des Heeren, zodat men de Heere niet voor de voeten loopt of achterblijft.

De zogeheten 'vrije genade leer' die veel voorkomt in bevindelijke kringen is ook niet echt calvinistisch te noemen in de diepte, want Calvijn sprak over genade als een ander soort loon. De genade is niet goedkoop. Het heeft in het westen veelal een afgeweken betekenis. Het is één van de grootste dwalingen in de moderne kerk. Dit zorgt ook voor massale geestelijke pensionering. Men handelt graag in de stokpaardjes die door deze geest worden gebruikt. We hebben hier met de Jupiteriaanse drugs te maken die de mens in het vlees houdt, ook al is dat vlees zeer godsdienstig en zelfs bevindelijk. Nog steeds is dit de Kuyper-Kok geest die andere, sluwere vormen heeft aangenomen, en waar bevindelijken zo voor huiveren, terecht. De duivel is sluw.

We hebben het eerder genoemd :

'De valse vertaling van Efeze 2:8 is een absolute killer in het westen :

'Want door genade zijt gij behouden, door het geloof, en dat niet uit uzelf: het is een gave van God.'

In het Aramees, de taal van Yeshua, staat er echter :

'Want door de getuchtigdheid en geoefendheid (tebu) bent gij afgezonderd (prq), door de deugdelijkheid, en dat niet uit uzelf (het ego): het is een gave van God.'

In het Grieks is de gift de doron, wat een beloning is en een verering, net zoals charis, genade, een beloning is, en doron betekent ook een offer aan God, dus zo krijgt deze tekst een hele andere betekenis. Die wordt in het westen van de mens afgehouden.'

Dus in de gehele Aramese-Griekse betekenis :

'Want door de getuchtigdheid en geoefendheid (tebu) bent gij afgezonderd (prq), door de deugdelijkheid, en dat niet uit uzelf (het ego): het is een loonsgave van God.'

Natuurlijk heeft het met loon te maken, want God wil niet onvrijwillig, door dwang, benaderd worden. De loonsgave is dus ter veiligheid ingesteld. Calvijn stelde dat de mens het goede niet kan willen, door de zondeval, maar stelde desondanks ook dat de mens niet moest stoppen te streven naar het goede en het te koesteren. Er zijn dus diepere mechanismes in de mens die het omzeilen. Calvijn sprak over zowel diverse lagen in de mens als in God, en telkens gelden er andere regels. Ja, het geloof en het willen van de mens is aangetast, en daarom moet de mens openstaan voor de hogere wil en het hogere geloof van God. In zijn commentaren nuanceert en verduidelijkt hij dat meer dan in de veel kortere Institutie, wat hij ook hoofdzakelijk had opgesteld toen hij jonger was, maar dit later in verschillende versies nog enigszins uitwerkte, maar waarbij hij wees op zijn bijbelverklaring, opdat het grotere verband ervan gezien zou worden. Toch kan het lezen van de Institutie de mens al snel op het verkeerde been brengen. Het was een monster waarmee Calvijn worstelde, de belasting die hij diende te betalen aan het beest. Het beest wilde het volk niet laten gaan.

Calvijn wees erop dat de uitverkiezing niet berekend kon worden naar menselijke maatstaven, omdat God rekening houdt met verborgen factoren die de mens niet kent, of negeert. Hij stelde dat men er maar vanuit moest gaan dat God hen had uitverkoren die niet door de wereld waren uitverkoren, maar hij noemde dit slechts als een beeld, want het was niet per definitie zo dat datgene wat door de wereld was verstoten per definitie door God was uitverkoren. Hij legde dit weer verder uit aan de hand van wat principes. Hij was er huiverig voor om alles te precies en nauwgezet in kannen en kruiken te krijgen. Het bleef dus nog enigszins vaag. Hij wilde zich ook niet schuldig maken aan ijdele nieuwsgierigheid. Wat de geschriften van Calvijn de mens dus proberen te leren is de mens voorzichtig te maken.

DE OPVOEDING DER KINDEREN - GEEN OLIE GEVEN AAN DE DWAZE MAAGDEN

Geliefden, Lukas 16 spreekt van de onoverbruggelijke kloof tussen de rijke man en de arme Lazarus. Dit heeft aanleiding gegeven tot veel gespeculeer wat de gemeente des Heeren flink veel schade heeft gebracht. Laten we beseffen dat we het over een gelijkenis hebben, niet iets noodzakelijk letterlijks. De kloof is onoverbruggelijk. Als de mensen van de ene naar de andere kant zouden willen gaan, dan kan dat niet, dus de arme Lazarus zou de rijke man niet kunnen helpen, ook al zou hij dat willen.

We lezen in de brieven van Petrus dat Jezus het wel kon. Die kon wel naar de gevangenis afdalen in de onderwereld om gevangenen vrij te zetten. Ook de oude profeten konden dit. Die werden soms naar de hel gezonden. Nu, het

grote verschil is dat zij op missie gingen, op basis van een roeping. Wij mogen en kunnen nooit zomaar de grote kloof waar Lukas 16 over spreekt overbruggen. Jezus sprak ook dat zij die in de gevangenis waren geworpen de schuld volledig moesten uitzitten, totdat ze de volledige boete zouden hebben betaald.

De rijke man vroeg om een waterdruppel voor op zijn tong, maar de arme Lazarus zou het hem niet kunnen geven vanwege de grote kloof. Ook de dwaze maagden kwamen voor een dichte deur. Laten we beseffen dat we het hier over een gedicht hebben. Die dichte deur is onderwerpelijk, niet vorwerpelijk. Het is een literaire stijlfiguur, zeer hyperbolisch. De dwaze maagden beseften dat ze geen olie hadden en vroegen olie aan de wijze maagden, maar die wilden het niet geven. Toch wezen zij de weg naar de olie, want zij spraken over de verkopers.

Is dat dan geen hebberigheid, geen gierigheid, dat de wijze maagden geen olie wilden geven aan hun naasten ? Hadden de dwaze maagden niet snel die olie nodig ? Is het niet wreed van de wijze maagden ? Die vraag zou gesteld kunnen worden.

Geliefden, ik had daar een droom over. Ik zag kinderen strijden over speelgoed. De ene wilde het de ander niet geven. Maar dat kan verschillende redenen hebben. Er zijn ook goede redenen. Voor kinderen leeft het speelgoed. Zij dragen zorg voor het speelgoed. Zo leren zij dat. Nu kan het zijn dat het ene kind het speelgoed wil beschermen tegen het andere kind, of zelfs het andere kind tegen het speelgoed wil beschermen om de een of andere reden. Kinderen leven in een surreële werkelijkheid, een andere werkelijkheid, en dat kan diep gaan. Zo mag je dus niet in de opvoeding zomaar zeggen dat dat kind dan hebberig is, want er kunnen ook andere redenen zijn. Volwassenen moeten daarvoor gevoelig zijn. Volwassenen moeten niet rechtoe rechtaan met kinderen omgaan, maar hun wereld leren kennen.

Zo is dat ook met de wijze maagden. De olie kon niet zomaar gegeven worden, want dan zou het niet echt zijn. Het kan alleen maar gekocht worden. Men moet daar persoonlijk hard voor werken. De mens moet het zich eigen maken.

Jezus zei in Openbaring 3 tegen de lauwen : 'Koopt van mij.' W. Hage merkte op dat de dwaze maagden eisten in plaats van bidden. Ze gingen de verkeerde weg, en daardoor was de deur voor hen gesloten. Daarom werd er tegen hen gesproken : 'Ik ken u niet.'

Laten wij daarom tot Jezus gaan niet als eisers, maar als kopers, als bidders. De deur is dicht voor het vlees, dicht voor bedriegerij, dicht voor overmoed, maar niet voor de verbroken smekelingen die zichzelf hebben vernederd. K. de Gier wees op Mozes die stamelde : 'Delg mij nu uit Uw boek, hetwelk Gij geschreven hebt' (Exod 32 : 32). (Saambinder, 3/1, 1974) De verloren zoon sprak : 'Ik ben het niet waard. Maak mij maar tot een dagloner.'

Door de vrije, zielloze genade is men veel te ver gegaan, is men grenzen overgegaan, om van God te eisen, maar men moet weer vernederd worden tot een dagloner. Dan komt God ons tegemoet om ons het zoonschap te schenken. Het is dus een dialectisch probleem, geen definitief probleem. Het kan niet door het vleselijke, maar wel door het geestelijke. De mens moet beginnen met het kleine, en als zelfs dat er niet is, zoals bij de rijke man aan de andere kant van de grote kloof, dan moet men eerst dieper aan zichzelf sterven in het grote niets, in diepere boetvaardigheid.

C. Steenblok stelde dat als wij naar de hel zouden gaan, dan zouden we niet moeten klagen om de hel, maar om de zonde tegen de Heere. Ook daar zouden wij de Heere moeten beminnen, en wij dienen de hel als rechtvaardig te beschouwen. Vraag dan om een kleine waterdruppel. Zulken komt God tegemoet. (In zijn preek over Hebreeën 2:3)

Nu, geliefden, ook al stelden de voorouders vaak dat de hel eeuwig was, zij wezen ook op de diepte van de gelijkenis, en waren hierin vaak zeer rekkelijk, want ondoorgrondelijk zijn God's wegen. Calvijn ontkende de letterlijkheid van de hel, maar niet de eeuwigheid en de ernst ervan. Wij moeten onderwerpelijk en dialectisch omgaan met de hel, niet voorwerpelijk, als een object. Het is een geheimenis. Laten wij niet te licht worden bevonden omtrend deze dingen, maar ook niet te zwaar. Uiteindelijk werden de dwaze maagden niet binnengenomen, omdat zij de Heere vooruitliepen. Zij moesten eerst terug. Dat is de afwachtingsleer van Calvijn, dat er gevoeligheid moet zijn voor de roeping, voor het moment. Het gaat in deze leer niet zomaar om genade of werken, maar om het 'wanneer'. Zij die later begonnen te werken kregen hetzelfde loon als zij die eerder begonnen te werken, vanwege dat ze gehoorzaam waren in het 'wanneer'. Zij werden beloond voor hun onderscheiding van de seizoenen in plaats van zomaar hun werken. Zo wordt er afgeweken van de vleselijke werken en de vleselijke genade.

De dwaze maagden kwamen niet binnen omdat ze de tijden des Heeren niet kenden. Ze waren niet voorbereid. Laten we dit niet te zeer dramatiseren, maar wel ernstig hieraan werken. Bewerk uw behoudenis in vrezen en beven, want de vreze des Heeren, oftewel de voorzichtigheid, het afwachten, het smalle pad hiertoe begaan, is het begin en het hoofd der kennis.

Laten we niet zeggen : 'In de hel is God niet en kan God niks doen,' want de psalmist zegt in Psalm 139:8 : 'Zo ik opvoer ten hemel, Gij zijt daar; of bedde

ik mij in de hel, zie, Gij zijt daar.’ De grondteksten laten ook een genuanceerder beeld zien van de hel, als een orakel, als een beproever, als de exegese. Niemand ontkomt daar zomaar van, maar het kan wel verdiept worden, en dat is uiteindelijk de weg naar de hemel. God zoekt altijd naar de verlorenen, zoals we ook zien in de brieven van Petrus, en zoals in het verhaal van het verloren lam. Dat is ook het pad om uiteindelijk uit de hel te ontkomen, door op zoek te gaan naar het verlorene. Jezus daalde diep in de hel af, en zo moeten wij ook daarin hem volgen. Juist daarin. Daaraan meet hij alles af, aan de barmhartige samaritaan.

Laat dat geen excuus zijn voor de zonde. Het is juist een strijd tegen de zonde. De deur is zowel open als dicht, afhankelijk aan hoe wij met deze principes omgaan. Het is een ingewikkeld schakelsysteem, zoals de leer van Calvijn. Blijf aandacht geven aan de grotere verbanden en de kleinere nuances, zoals de gereformeerde voorvaderen hierover oeverloos hebben gesproken. Ze hebben het evangelie niet te grabbel gegooid, niet goedkoop gemaakt. Ze hebben geen olie gegeven aan de dwaze maagden, maar hen de weg daartoe gewezen.

Het zijn vaak de leken die met bepaalde zinnetjes weglopen, het uit z’n grotere verband rukken en dan de anderen hiermee onderdrukken en het leven ondragelijk maken. Velen zijn hierdoor in psychiatrische ziekenhuizen terecht gekomen. Dat is het gedeformeerde gevaar. De gereformeerde voorvaderen waren echter vaak terdege geleerd over deze onderwerpen. Niemand hoeft hierover in het duister te tasten. Vaak zijn de opgeleide predikanten onderdrukt door de machtslustige families en kerkeraden die niet kundig zijn over deze onderwerpen. Dat is het tragische van de gedeformeerde kerken, dat ze gevangenissen werden voor de predikanten. Nederland, hoe bent gij met uw geestelijken omgegaan ? Hoe bent gij omgegaan met de geestelijke vaderen en moederen die de Heere over u heeft aangesteld ?
